

Jakt och Fiske på Gudmundstjärn

GUDMUNDSTJÄRN

– ett skogshemman
från självhushållets tid

Älgjakt

I äldre tider var självhushåll så långt möjligt, det naturliga levnadssättet, åtminstone på landsbygden. Bland nybyggare och småbönder var det enda möjliga sättet att få mat på bordet och klara familjens överlevnad. Avstånden till "civilisationen" bidrog till att självhushållen levde kvar på Gudmundstjärn och liknande skogsställen, i stort sett så länge gårdarna var bebodda. Runt förra sekelskiftet var befolkningen som allra störst på landsbygden och det var därför ofta ont om mat. Älg var ett sällsynt djur. Thea, Nils-Olof Erikssons äldsta dotter, hade aldrig sett en levande älg under alla år "på skogen". Syntes det någon gång ett spår i snön var där också ett eller ett par skidspår efter. I hennes minne jagade Nils-Olof aldrig älg och förekom jakt var den troligen olaglig. Thea berättade att Nils-Olof, vid några tillfällen hjälpte till att bära och frakta älgkött i båt, från djur som någon granne lyckats fälla. Som tack för hjälpen blev det naturligtvis lite kött.

Småviltjakt

Längre tillbaka jagades det säkert mycket hare på Gudmundstjärn. Gamla bouppteckningar vittnar om att även de tidigare generationerna ägde skjutvapen. Nils-Olof fick sitt första vapen, en sk lodbössa redan som mycket ung, av sin gudfar. Ett bevarat brev från en ungdomsvän, som utvandrade till USA, berättar om att de båda ägnade sig åt att snara och gillra fågel och hare.

Sedan Nils-Olof gifte sig blev det dock mindre av harjakt, eftersom hustrun Märta vägrade att hålla hund på gården. Ibland hände det att ett drev kom in på knutarna. Nils-Olof skyndade då iväg med bössan och lyckades ofta fälla en hare. Mest ägnade han sig dock åt fågeljakt, eftersom det var gott om både tjäder och orre i grannskapet. Folket på skogen tog inte särskilt allvarligt på jakttider och bestämmelser, så det jagades när tillfälle gavs. Thea berättade hur husets kvinnor satt och plockade fågel i härbret, troligen för att hålla sig undan eventuella besökare.

Nils-Olof Eriksson. Oktober 1939 .

Vårfiske

Under 1900-talet var fisket en viktigare och mer givande sysselsättning. Familjerna i bosättningarna runt sjön och i Gudmundstjärn fiskade i första hand i Mosjön. Gudmundstjärnfamiljen hade sin egen båtplats i den östligaste viken och där hade de alltid minst en båt till hands. På vårarna var det bråttom att vara först ut, med att lägga beslag på de bästa fiskeställena i sjön. Äldsta dottern, Thea fick tidigt lära sig att ro båten och hjälpa till med att lägga de nio ryssjorna och ett antal nät. Att den som var först på en fiskeplats, fick vara ifred där, var en oskriven lag. Ofta var vårfisket givande. Thea berättade om när hon traskade efter Nils-Olof hem från sjön och han bar fångsten i en näverkont på ryggen. Rom och mjölke sipprade genom konten och ner efter baken på honom. Väl hemma var det kvinnornas lott att ta hand om fångsten och salta ner den. I huvudsak var det gädda och abborre som fiskades. Mosjögåddan ansågs smaka bättre än gädda från många andra sjöar, beroende på den steniga botten och avsaknaden av dyga områden. När tiden medgav, gillade Nils-Olof att "ro drag". Då var det också Thea som var tvungen att följa med och ro båten. För en ung flicka var det ett tidsödande och trist göra att kajka runt på sjön, men att protestera när far sade till, var otänkbart.

Ålfiske

Efter stigen till fåbodarna, där den går över Mosjöån, hade Gudmundstjärnsfolket ett ålhus. Det var en timrad "låda" där vattnet silades igenom och ålen blev kvar. Där fångades mycket ål i äldre tid. Sara-Lena lärde sig att bereda ålskinnen vilka hon sedan använde till olika ändamål. Till exempel band hon in böcker, i huvudsak almanackor, med pärmar i ålskinn. Vidare blev det starka och smidiga remmar och band av ålskinnen bl.a. finns en

näverkont med bärremmar av ålskinn. Ålar är seglivade och Thea mindes hur de slingrade ur säcken och ställde till besvär under hemtransporten. En lilldräng som fanns hos familjen när Thea var barn, lyckades bära hem några ålar i mössan! Han kom vägen förbi och hade inget annat att tillgå.

En junidag 1934

Metfiske

I Mosjöån metades också en del bäckforell. Att meta betraktades mest vara ett söndagsnöje. Tjärnen vid gården var i äldre tider full med småabborre och det hände om somrarna att Nils-Olof satt i båten och metade abborre på söndagarna.

Berättat av Nils-Erik Lindström och Märta Rönngren och sammanställt av Katarina Rönngren.

Lundögården

Lars-Olof Hårin